

รายงานการประชุมวิชาการ (Proceedings)
การประชุมวิชาการระดับชาติ

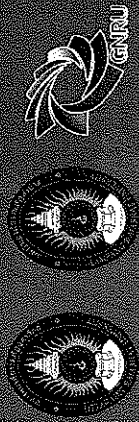
“The Wisdom for Social Development”

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต์

ถนนอินโพนี ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิต์ 53000
โทรศัพท์ 055-411-096 ต่อ 1648-9
Website : <http://graduate.uru.ac.th/>

การนำเสนอ
แบบโปสเตอร์

2

รายงานการประชุมวิชาการ (Proceedings)
การประชุมวิชาการระดับชาติ

“The Wisdom for Social Development”

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ร่วมกับเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

วันที่ 2 สิงหาคม 2556

ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต์

รวบรวมโดย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต์

2

การนำเสนอแบบโปสเตอร์

การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ แบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลวังกะพี้ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	96
สมศักดิ์ อ่วมบุญ	
บุคลิกภาพกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ.....	109
ที่ปฏิบัติงานในงานอุบัติเหตุฉุกเฉินของโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
สุรัตน์ สุขสว่าง	

2. กลุ่มสิ่งแวดล้อมศึกษา และกลุ่มพลังงานและสิ่งแวดล้อม 121

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง	123
ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : พื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พิจิตรและเพชรบูรณ์	
เฉลิมพร ทองพูน	
ผลการใช้โปรแกรมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมสร้างสรรค์ต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ	137
ของประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ตำบลวังแดง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี	
ปภาดา ชมภูนิษฐ์	
การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากปลาแป้น.....	146
ประกาศ ชมภูทอง และบัณฑิตพงษ์ ศรีอำนาจ	
ปัจจัยการบริหารจัดการและเงื่อนไขในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ขององค์กรปกครอง.....	159
ส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ภาคเหนือ	
พิมลพรรณ มีเป็น	

3. กลุ่มการบริหารธุรกิจ และกลุ่มเศรษฐศาสตร์ 171

ความต้องการแรงงานต่างด้าวและแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว	173
ชาวกัมพูชา ในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว	
กานต์มณี ไวยครุฑ	
ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรในส่วนงานบริหารมหาวิทยาลัยพะเยา.....	184
จิรัชญ์ ริมจันทร์	
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	195
ชารวี บุตรบำรุง	

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่างภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : พื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พิจิตรและเพชรบูรณ์

เฉลิมพร ทองพูน¹

ประกรณ์ เลิศสุวรรณไพศาล

กุลยา จันทร์อรุณ

เทอดศักดิ์ จันทร์อรุณ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่างภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : เขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พิจิตรและเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนและเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในงานวิจัยได้สุ่มตัวอย่างโดยใช้การเลือกแบบเจาะจงในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกและองค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิจิตร เลือกศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง และองค์การบริหารส่วนตำบล ท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล และจังหวัดเพชรบูรณ์ เลือกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นตัวแทนในการศึกษาวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการมีส่วนร่วมและความรู้ ความเข้าใจ ความพึงพอใจ ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยทางสถิติ พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวทางที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 อยู่ในระดับมากที่สุด และชุมชนมีความสนใจและมีความศรัทธาในการเข้าร่วมพัฒนาชุมชนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่าค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ การหาแนวทางเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางด้านอาชีพเกษตรกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิทยาการในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 ผลการวิจัยในเขตจังหวัดพิษณุโลก สรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีทิศทางการยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเน้นแนวทางและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอย การพัฒนาและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกระดับ เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำหมักชีวภาพ และผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มพูนผลิตผลทางการเกษตร การแก้ปัญหาการตกค้างสารเคมีและปุ๋ยเคมีในดิน ผลการวิจัยในเขตจังหวัดพิจิตร ได้จัดการฝึกอบรม และสร้างอุปกรณ์อย่างง่าย เพื่อการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว และสร้างอุปกรณ์ต้นแบบในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากเมล็ดต้นสบู่ดำ ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้กับเครื่องยนต์ขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการเกษตรและเป็นการลดต้นทุนอีกด้วย ส่วนผลการวิจัยในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ต้องการให้มีการบริหารจัดการน้ำให้พอเพียงมากที่สุด และส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง การใช้วัสดุทางธรรมชาติมาใช้ในการปราบศัตรูพืชและวัชพืช การคัดแยกขยะและการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี ส่วนเรื่องการจัดการเกษตรควรทำแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ 30/30/30/10

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000 โทรศัพท์ 055-267-054
โทรสาร 055-267-106 *อีเมลล์ cthongpoon@gmail.com

ซึ่งหมายถึงมีพื้นที่ปลูกข้าวร้อยละ 30 ปลูกผักร้อยละ 30 ขุดบ่อน้ำร้อยละ 30 และพื้นที่ปลูกบ้านร้อยละ 10 ซึ่งการขุดบ่อน้ำไว้ใช้เองในฤดูแล้ง หรือยามขาดแคลนทำให้มีน้ำทำการเกษตรได้ตลอดเวลาและใช้ในการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ได้ตลอดปีและใช้ในการทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน ส่วนการทำปุ๋ยอินทรีย์หรือทำปุ๋ยน้ำชีวภาพไว้ใช้เองเป็นการลดต้นทุนการผลิต ส่วนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียง การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ควรมีการคัดแยกประเภทของขยะ และใช้ประโยชน์จากขยะให้คุ้มค่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรจัดระเบียบชุมชน มีการกำจัดขยะและมลพิษที่ถูกต้อง ควรมีกิจกรรมการรักษาดูแลแหล่งน้ำและแม่น้ำลำคลองและมีกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินวิสัยดังกล่าวได้ดำเนินการโดยการน้อมนำเอาหลักการบริหารจัดการภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินงานร่วมกับชุมชนกลุ่มวิสัยจนได้แบบอย่างการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางให้ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลและพื้นที่อื่นได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบล

**Environmental Management of Sub-district Administration Organization in
the Northern Region (Lower Zone) under the Philosophy of Sufficiency Economy
Case Study: Phitsanulok, Pichit and Phetchabun Provinces**

Chalernporm Thongpoon¹

Prakorn Lertsuwanpaisan

Kulaya Junarun

Tuedsak Junarun

Abstract

Environmental management of the administrative district in the northern lower under the sufficiency economy : A case study of Phitsanulok Phichit and Phetchabun provinces were studied. The objectives were to study the environmental conditions of the community and environmental concerns of the community guidelines. Sampling in research by selecting a particular area of Tambon Bung Phra, Muang Phitsanulok and Tambon Na Bua, Na Nakhon Thai district of Phitsanulok. Phichit Province was selected Tambon Laem Rang, Bung Na Rang district and Tambon Tha Khamin, Pho Thalae district of Phichit Province. And Phetchabun selected Tambon Tha Kham, Chon Dan district of Phetchabun Province. The represented area in the research of environmental management of the community, under the sufficiency economy philosophy. Method was used in this works was participatory research. Research tool includes a questionnaire consisting of general information. Such as, information, participation and understanding of the philosophy and also the satisfaction of the environmental management under the sufficiency economy philosophy. Statistical results analysis showed that the environmental management under the sufficiency economy philosophy was involved and was reasonable approach. It were found an average of 4.50 and a standard deviation of 0.87 is the highest level and the community interested also have faith in the development community with an average of 4.25 with a standard deviation of 0.68 in the overall level. The research can be found the ways to improve the performance of the agriculture and using local wisdom and also local speakers mean of 3.70 with a standard deviation of 0.53. The results in Phitsanulok van be concluded that the district administration should provide strategic direction and strategic management of the environment. Approaches and methods to eliminate and management of solid wastes. Development and environmental sustainability of the community, focusing on the involvement of all levels of the community, such as Production of bio-organic fertilizer fermented. And

¹ Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University, Muang Phitsanulok, Phitsanulok 65000 Thailand
Tel. 055-267 054 Fax. 055-267 106 e-mail : cthongpoon@gmail.com

products in order to increase agricultural production. The solution of the residue and chemical fertilizer in the soil. Research in the Pichit province was training and constructed a simple device to produce biodiesel from used vegetable oil. Moreover, construct the original equipment in the production of biodiesel from jatropha seed quality can be applied to a small engine for use in agriculture field. It can be reduced the cost of production. The research results in Phetchabun province were found to have adequate water management and promote best to educate the public on the issue of participation in the conservation of natural resources and the environment within the community continued to use natural materials used in pesticides and weed chemicals control. The garbage and solid waste properly management was also to study. The subject of agriculture should be managed as a New Theory 30/30/30/10 which means rice 30% vegetables, 30% well, 30% and 10% are home grown, dig ponds to store water for their own use in the dry season or times of water shortage has made farming a time. Crop or livestock farming throughout the year, and in combination with many other crops in the same space. The bio-organic fertilizer or liquid fertilizer is used to reduce the cost of production. Use of natural resources adequately. Troubleshooting Garbage or solid waste should be segregation and the use of waste to be worth. Conservation of natural resources and the environment should organize community waste disposal and pollution correct. Activities to maintain rivers and water sources, forestry and natural resource conservation activities. The research has been carried out by the lead management principles under the sufficiency economy philosophy to work with community groups as a research model for environmental management to guide the community. Subdistrict and other areas could be used as guidelines for environmental management under the sufficiency economy philosophy.

Keywords : Environmental management, Environmental problems, Sufficient economy, Sub district area

บทนำ

ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานถึงความต้องการของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์ในอดีต มีปริมาณลดลงและอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมจนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ เช่น การจัดการทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่มีประสิทธิภาพทั้งในเขตเมืองและชนบท มีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมตามสมรรถนะ จำนวน 110 ล้านไร่ มีการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำลำธารและเกษตรกรรม 134 ล้านไร่ และมีพื้นที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์จำนวน 191 ล้านไร่ การเกิดปัญหามลพิษทางดินและการตกค้างของสารพิษที่ใช้ในเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและชุมชน ตลอดจนการแพร่กระจายของพืชในพื้นที่ดินเค็ม 19.4 ล้านไร่ (สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540)

จากการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็วและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก่อให้เกิดการขยายตัวของประชากร อุตสาหกรรม การคมนาคม การท่องเที่ยว การค้าและบริการ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอัตราที่สูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเกิดและการแพร่กระจายมลพิษ ทั้งทางน้ำ แหล่งน้ำ อากาศ เสียง กลิ่น ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาขยะ ในทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนับวันจะมีปริมาณที่มากขึ้นเรื่อยๆ แต่ในขณะที่การบริหารจัดการมลพิษ ที่ดำเนินการไว้อย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรทำให้ส่งผลกระทบต่อไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทันการและครอบคลุม ทางออกทางหนึ่งคือควรมีเครือข่ายจัดการ หรือมีการร่วมมือกันในการจัดการของผู้ประกอบการ ประชาชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานในท้องถิ่น ซึ่งยังมีไม่มากและยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร โดยนโยบายของรัฐบาลในการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจุดมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

สภาพการณ์ปัจจุบันประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อความอยู่ดีกินดีและเพื่อขจัดความยากจน การเพิ่มขึ้นของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว ชุมชนในจังหวัดที่อยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับบางพื้นที่ยังมีการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ทรัพยากรมีปริมาณลดลงและเสื่อมโทรม จนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เช่น การจัดการทรัพยากรดิน น้ำ แหล่งน้ำ แหล่งที่ดินทำกิน เป็นต้น จากการเพิ่มจำนวนประชากรและการขาดการบริหารจัดการที่ดี ทำให้เกิดปัญหาต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นพื้นที่เป้าหมาย ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พิจิตร และเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นวิถีทางที่ชุมชนหมู่บ้านที่ร่วมศึกษาวิจัยกับคณะผู้วิจัย จึงได้เป็นแนวทางที่เหมาะสมที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยนำมาใช้บริหารจัดการแก้ไขปัญหาหรือจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นหลักในการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นข้อมูลและตัวอย่างการศึกษาสำหรับขององค์การบริหารส่วนตำบลท้องถิ่นอื่น ในการบริหารจัดการลักษณะเดียวกันต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ต้องการข้อมูลเชิงประจักษ์ในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและต้องการข้อมูลเชิงลึก เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลในการนำไปแก้ไข้ปัญหา ทั้งนี้เพราะชุมชนหมู่บ้านมีความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในชุมชนท้องถิ่นมีความสลับซับซ้อนที่แตกต่างกันไป ดังนั้น วิธีดำเนินการวิจัยที่เหมาะสม คือ การวิจัยเชิงปริมาณกรณีศึกษาที่ทดลองแบบมีส่วนร่วมภายใต้การกำหนดขอบเขตของการวิจัยทั้งทางด้านองค์ความรู้ เนื้อหาสาระ และขอบเขตทางด้านพื้นที่เป้าหมาย โดยใช้กลวิธีในการจัดการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จากการสนทนากลุ่ม การสอบถามจากชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มร่วมกับผู้วิจัยโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลท้องถิ่นเรื่องการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่างภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : พื้นที่จังหวัดพิษณุโลก พิจิตรและเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเชิงการให้ความรู้และการพัฒนาท้องถิ่นที่ทำการวิจัยและเป็นโครงการต้นแบบเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอื่น ซึ่งผลการวิจัยโดยสรุปแยกออกเป็นแต่ละจังหวัดดังต่อไปนี้

1. ผลวิจัยเชิงความรู้

1.1 ผลการวิจัยเชิงความรู้ของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิษณุโลก

จากการใช้แบบสอบถาม การสำรวจและศึกษาเอกสารเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อำเภอเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พร้อมทั้งการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) และจากการสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านด้วยแบบทดสอบ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 10 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 6,854 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 16,501 คนเป็นเพศชาย 7,938 คน เพศหญิง 8,563 คน มีโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาประจำหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ทำให้มีปัญหามลพิษสารตกค้าง นอกจากนี้บางบริเวณยังขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีการทิ้งขยะมูลฝอยตามแนวถนนและทิ้งลงคูคลองต่างๆ ไม่มีการจัดถังขยะและที่รองรับขยะในชุมชน การกำจัดขยะในตำบลบึงพระใช้การเผาทั้งตามบ้านของตนเอง สำหรับชุมชนบ้านบึงพระมีความสนใจที่จะแก้ปัญหามลพิษการจัดการขยะ การปลูกผักปลอดสารพิษ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายการซื้อปุ๋ยเคมี และต้องการจะทำปุ๋ยชีวภาพใช้เองภายในชุมชน และส่วนบุคคลเพื่อลดสารพิษ และพัฒนาคุณภาพดินโดยคณะผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมที่จะให้คำปรึกษาและร่วมดำเนินการจัดอบรม การจัดการขยะ และทำปุ๋ยชีวภาพให้กับชุมชนบ้านบึงพระ ซึ่งผลการอบรมสมาชิกในกลุ่มชุมชนมาร่วมเป็นไปตามเป้าหมาย มีความพึงพอใจในสาระการอบรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก นอกจากผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้วจากการสำรวจความคิดเห็นชุมชนบ้านบึงพระ พบว่าประชาชนมีความสนใจและจะเข้าร่วมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.56 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 ประเด็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.75 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54 ชุมชนอยากมีแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมประจำปีมีงบประมาณสนับสนุนอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ตามลำดับ ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากได้แก่ปัญหาเรื่องขยะ ปัญหาสารเคมีตกค้างในดินของสารเคมีและปุ๋ยประเด็นด้านอื่น ๆ ที่ชุมชนต้องการรองลงมาได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต ปัญหาพลังงาน ปัญหาต้องการพื้นที่สีเขียว และการบริหารจัดการน้ำ และ

ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะการพัฒนายั่งยืนและความรอบรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวมีการดำเนินชีวิตตามกรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คนในชุมชนมีศรัทธาในการร่วมกันปฏิบัติพัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจชุมชนมีกระบวนการร่วมคิด ร่วมค้นหาปัญหาและร่วมวางแผนแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนชุมชนควรมีการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการหรือการมีแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างจริงจัง

นอกจากการสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้านในชุมชนบึงพระแล้ว คณะผู้วิจัย ได้จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เพื่อตรวจสอบและประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งในที่ประชุมเห็นด้วยกับทุกประเด็นมีข้อสรุปที่สำคัญ คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีทิศทางหรือแผนยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมและแผนกลยุทธ์เพื่อการบรรลุแผนยุทธศาสตร์โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนหลายระดับ
2. คนในชุมชนควรมีการเรียนรู้ร่วมกันด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาความคิดและจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและขอรับการสนับสนุนงบประมาณ
3. การบริหารจัดการโครงการ ควรเน้นความร่วมมือของคนในชุมชนที่จะร่วมกันดำเนินการ แก้ปัญหารับมือข้อขัดข้องและการพัฒนา
4. ผู้บริหารและผู้นำขององค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในชุมชนหนึ่ง ควรประสานความร่วมมือกันแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะการพัฒนายั่งยืน
5. รัฐบาล กระทรวงต่างๆ องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือมหาวิทยาลัย ควรมีแผนการส่งเสริมความคิด ทักษะ เทคนิควิธี เพิ่มพูนโลกทัศน์และเจตคติให้คนในชุมชนมีความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อความเข้มแข็ง ยั่งยืน และแข่งขันได้ของชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย หมู่บ้าน จำนวน 15 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือน 1,466 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 8,089 คน มีโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาประจำหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมทางด้านการทำนาเป็นอาชีพหลัก และทำสวนผลไม้ เช่น สวนมะม่วง สวนมะนาว สวนไม้ดอกไม้ประดับ ไร่มันสำปะหลัง เป็นต้น และเลี้ยงสัตว์ เช่น ควาย วัว เป็นต้น สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของชุมชน ทำการเกษตรกรรม มีการทำนา ทำไร่ เป็นอาชีพหลัก ซึ่งนอกจากจะใช้แรงงานของเกษตรกรตามธรรมชาติแล้วยังมีการใช้เครื่องยนต์ช่วยทุ่นแรง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินอาชีพทางด้านการเกษตร เช่น การใช้เครื่องยนต์ทางการเกษตร รถไถนา ปั่นดิน สภาพแวดล้อม ทำไร่ ทำสวน ทำนา และมีการทำลายสภาพแวดล้อมไปมากในแต่ละหมู่บ้าน ดังนั้นสำหรับชุมชนบ้านนาบัวมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาโดยการฝึกอบรมโดยให้สมาชิกในชุมชนบ้านนาบัวมาเข้าฝึกอบรมการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในหมู่บ้าน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การปรับปรุงแหล่งน้ำ และการลอกคูคลอง และปรับปรุงสภาพแหล่งเสื่อมโทรมเป็นสาธารณะประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในระดับมากนอกจากผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว จากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มชุมชนนาบัว พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลนาบัวในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.55 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 อยู่โดยมีประเด็นคำถามที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีทิศทางและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนกลยุทธ์บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มีแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมประจำปีงบประมาณ และชุมชนมีความสนใจและประสงค์จะร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนท้องถิ่น ส่วนประเด็นที่เหลือน้อยความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนท้องถิ่น การจัดทำแผนกลยุทธ์บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยมีชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ชุมชนมีโอกาสทำโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนค่าใช้จ่าย มีการแจ้งและทำความเข้าใจกับชุมชนและปัญหาสิ่งแวดล้อมแผนกลยุทธ์ หรือแผนปฏิบัติการประจำปีกับชุมชน และการ

จัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในลักษณะการพัฒนาที่ยั่งยืน และ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 4.47 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 โดยมีประเด็นที่มีความคิดเห็นมากที่สุด 8 ประเด็น ได้แก่ ครอบคลุมความต้องการดำเนินชีวิตตามกรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนจำเป็นต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คนในชุมชนมีศรัทธาในการร่วมกันปฏิบัติ พัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ ชุมชนมีกระบวนการคิด ร่วมค้นหาปัญหาและร่วมวางแผนแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ชุมชนควรมีการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการหรือการมีแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างจริงจัง ตลอดจนมี 2 ประเด็นที่มีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ความรอบรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามาให้ข้อมูลข่าวสารหรือประสานการดำเนินงานในปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

1.2 ผลการวิจัยเชิงความรู้ของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิจิตร

ผลการใช้แบบสอบถามและการสำรวจการประชุมเกี่ยวกับการบริหารจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้พบว่า ในภาพรวมแบบสอบถามมีคุณภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 เมื่อแยกเป็นประเด็นคำถาม ข้อมูลทั่วไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และไม่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ในระดับดีมาก สำหรับประเด็นข้อมูลข้อเท็จจริง “การดำเนินการของ อบต.และชุมชน” “การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วม” และ “แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน” มีค่าเฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.87 อยู่ในระดับมาก ประเด็นข้อคำถามเหมาะสม การเขียนประเด็นข้อคำถามมีความถูกต้องเป็นระบบ และในแต่ละข้อคำถามมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นย่อยอื่นๆ การเขียนประเด็นคำถามมีความถูกต้องเป็นระบบ

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 1,411 ครัวเรือน และมีบ้านจำนวน 1,479 หลัง มีประชากรทั้งสิ้น 6,966 คน มีโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาประจำหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของชุมชนในตำบลแหลมรัง ทำเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ โดยใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก ทำให้มีปัญหามลพิษสารตกค้าง นอกจากนี้บางบริเวณยังขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการทิ้งขยะมูลฝอยตามแนวนถนนหรือทิ้งลงคูคลองต่างๆ ไม่มีการจัดถังขยะและที่รองรับขยะในชุมชน การกำจัดขยะในตำบลแหลมรังจะใช้การเผาทิ้งตามบ้านของตนเอง สำหรับชุมชนบ้านแหลมรังมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อลดค่าใช้จ่ายการซื้อปุ๋ยเคมี และต้องการจะทำปุ๋ยชีวภาพใช้เองภายในชุมชน และส่วนบุคคลเพื่อลดสารพิษ และพัฒนาคุณภาพดินโดยคณะผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมที่จะให้คำปรึกษาและร่วมดำเนินการจัดอบรมการทำปุ๋ยชีวภาพให้กับชุมชนบ้านแหลมรัง ซึ่งผลการอบรมสมาชิกในกลุ่มชุมชนมาร่วมเป็นไปตามเป้าหมาย มีความพึงพอใจในสาระการอบรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก นอกจากผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้วจากการสำรวจความคิดเห็นชุมชนบ้านแหลมรังพบว่า ความคิดเห็นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมรังในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ชุมชนมีความสนใจและประสงค์จะร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68) ประเด็นมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75 , 3.64 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 และ 0.55 ตามลำดับ) ส่วนประกอบอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลมีทิศทางการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนกลยุทธ์บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีโอกาสทำโครงการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่าย การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในลักษณะการพัฒนาและ พบว่า ความคิดเห็นรูปแบบการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน

ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51 และเมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีความคิดเห็นเหมาะสมมากที่สุด มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ความรอบรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวมีการดำเนินชีวิตตามกรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คนในชุมชนมีศรัทธาในการร่วมกันปฏิบัติพัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจชุมชนมีกระบวนการร่วมคิด ร่วมค้นหาปัญหาและร่วมวางแผนแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ชุมชนควรมีการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการหรือการมีแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างจริงจัง ส่วนประเด็น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามาให้ข้อมูลข่าวสารหรือประสานการดำเนินงานในปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ความต้องการให้องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาให้การช่วยเหลือในด้านความรู้และเทคนิควิธี และครุภัณฑ์หรือเงินอุดหนุน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขมิ้น อำเภอโพธาราม จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย หมู่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน คราวเรือนจำนวน 1,646 คราวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 5,464 คน มีโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาประจำหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมทางด้านการทำนาเป็นอาชีพหลัก และทำสวนผลไม้ เช่น สวนมะม่วง สวนมะนาว ไร่ถั่ว ไร่มันสำปะหลัง เป็นต้น และเลี้ยงสัตว์ เช่น เป็ด ไก่ ฟัก เป็นต้น สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของชุมชนทำการเกษตรกรรม มีการทำนา ทำไร่ เป็นอาชีพหลัก ซึ่งนอกจากจะใช้แรงงานของเกษตรกรตามธรรมชาติแล้ว ยังมีการใช้เครื่องยนตร์ช่วยทุ่นแรง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินอาชีพทางด้านการเกษตร เช่น การใช้เครื่องยนตร์ทางการเกษตร รถไถนา ปรับดิน สภาพแวดล้อม ทำไร่ ทำสวน ทำนา ทำให้ต้องใช้พลังงานเชื้อเพลิงมากในแต่ละหมู่บ้าน ดังนั้นสำหรับชุมชนบ้านท่าขมิ้นมีความสนใจที่จะแก้ปัญหาด้านพลังงานโดยพัฒนาการทำพลังงานทดแทนเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการบริโภคพลังงานและพัฒนาพลังงานสีเขียว (Green energy) เป็นการช่วยลดภาวะโลกร้อนของสังคมโลก โดยคณะผู้วิจัย ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาและร่วมฝึกอบรม ชาวบ้านสามารถทำน้ำมันจากเมล็ดสบู่ดำ และส่งเสริมการปลูกพืชสบู่ดำ รวมทั้งการทำน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว ซึ่งผลการให้คำปรึกษาและร่วมจัดฝึกอบรมมีสมาชิกในชุมชนบ้านท่าขมิ้นมาเข้าฝึกอบรมเป็นไปตามเป้าหมาย มีความพึงพอใจในสาระการอบรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ในระดับมาก นอกจากผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว จากการสำรวจความคิดเห็นกลุ่มชุมชนท่าขมิ้น พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลท่าขมิ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นคำถามที่อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีทิศทางและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนกลยุทธ์บริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มีแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมประจำปีงบประมาณ และชุมชนมีความสนใจและประสงค์จะร่วมการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนท้องถิ่น ส่วนประเด็นที่เหลือน่าคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนท้องถิ่น การจัดทำแผนกลยุทธ์บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยมีชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ชุมชนมีโอกาสดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนค่าใช้จ่าย มีการแจ้งและทำความเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมแผนกลยุทธ์ หรือแผนปฏิบัติการประจำปีกับชุมชน และการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในลักษณะการพัฒนาที่ยั่งยืนและ พบว่า ความคิดเห็นในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นคำถามชุมชนมีปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมด้านพลังงานอยู่ในระดับมากที่สุด และอยู่ในระดับมาก 6 ประเด็นคำถาม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิต ชุมชนจำเป็นต้องมีแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ชุมชนมีปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมด้านการตกค้างสารเคมีและปุ๋ยในดิน ชุมชนมีแผนจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในแต่ละปี ชุมชนมีการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน อยู่เสมอ และชุมชนต้องการให้หน่วยงาน องค์กร สถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญช่วยเหลือ และความคิดเห็นที่อยู่ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่ ชุมชนจำเป็นต้องมีแผนบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ชุมชนมีปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมด้านพลังงาน ชุมชนมีการเรียนรู้ร่วมกันในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนอยู่เสมอ ชุมชนแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในลักษณะการพัฒนาที่ยั่งยืนและ ชุมชนมีปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพอากาศและ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีประเด็นที่มีความคิดเห็นมากที่สุด 8 ประเด็น ได้แก่ ครอบครัว

ต้องการดำเนินชีวิตตามกรอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนจำเป็นต้องมีวิถีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คนในชุมชนมีศรัทธาในการร่วมกันปฏิบัติ พัฒนาชุมชนด้วยความเต็มใจ ชุมชนมีกระบวนการคิด ร่วมค้นหาปัญหา และร่วมวางแผนแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ชุมชนควรมีการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการหรือการมีแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างจริงจัง ตลอดจนมี 2 ประเด็นที่มีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ความรอบรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามาให้ข้อมูลข่าวสารหรือประสานการดำเนินงานในปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

2. ผลการวิจัยเชิงพัฒนา

2.1 ผลการวิจัยเชิงพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านจากบุคลากรในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องที่วิจัยกับชุมชนที่ร่วมดำเนินงานวิจัย ทำให้ได้นำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชาวบ้านที่มีความรู้ในเรื่องที่ดำเนินการการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในท้องถิ่น ทำให้ประชากรในท้องถิ่นสามารถรวมกลุ่มจัดระเบียบบริหารจัดการประชุม สัมมนา จัดอภิปรายเวทีชาวบ้านเพื่อบริหารประชาคมในองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละตำบลของตนเอง คือ ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อำเภอเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการระดมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารจัดการทางด้านทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสรุปผลงานที่ได้จากการพัฒนาและการผลิตของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้

2.1.1 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ชุมชนมีอาชีพหลักคือ การทำเกษตรกรรม และการทำสวนผักปลอดสารพิษ จากการประชุมและทำประชาคมร่วมกันกับกลุ่มชุมชน พบว่าชุมชนมีความต้องการให้จัดการและพัฒนาความรู้ทางด้านบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน การปลูกผักปลอดสารพิษ ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับการทำเกษตรกรรม เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยหมักชีวภาพและความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการใช้สารเคมีจากการประชาคมได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านได้วิทยากรท้องถิ่นและหมอดินของกลุ่มมาดำเนินการเรียนรู้ร่วมกันกับคณะผู้วิจัย จัดทำโครงการแยกขยะการปลูกผักปลอดสารพิษ จัดทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยหมักชีวภาพปลูกผักปลอดสารพิษและการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากสารเคมี โดยจากการประชาคมประชาชนต้องการมีรายได้เท่าความจำเป็นพื้นฐาน เน้นการพึ่งพาตนเอง ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการเพิ่มมูลค่าการผลิต รู้จักรวมกลุ่มอาชีพ และการสร้างเครือข่ายเพื่อการกระจายอำนาจการต่อรองและจัดตั้งวิสาหกิจ

2.1.2 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว

อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก อาชีพหลักของชุมชน คือ เกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ การทำสวนไม้ดอกไม้ประดับจากการประชาคมและประชุม ชุมชนประสบปัญหาเรื่องปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งชุมชนได้เสนอแนวทางการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้านปรับปรุงภูมิทัศน์เช่น ถนนในหมู่บ้าน ปรับปรุงแนวรั้วและปลูกต้นไม้ที่กินได้และปลูกดอกไม้ตามแนวถนน จัดทำที่ทิ้งขยะให้เป็นระเบียบและมีการจัดประกวดหมู่บ้านปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมให้สะอาดปลอดภัย การลอกคูคลองเพื่อปรับระบบชลประทาน และการทำปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและส่งเสริมการสารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีเพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพโดยเน้นการป้องกันดีกว่าการรักษาในภายหลัง และการอนุรักษ์ดินโดยการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการป้องกันการพังทลายของดิน โดยใช้ชุมชนบ้านนาบัวเป็นต้นแบบการพัฒนาตามแนวยุทธศาสตร์ของตำบล “ห้องอ้อม นอนอุ่น มีทุนไม่มีหนี้ สุขภาพดี ปลอดภัยอายุขัย” จึงเป็นทางเลือกที่ประชาชนในหมู่บ้านเลือกในการดำเนินการดังกล่าวแล้ว ผลจากการดำเนินงานเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนและผู้ร่วมดำเนินงาน ทำให้ได้กรรมวิธีที่เหมาะสมในกระบวนการ และการดำเนินงาน

2.2 ผลการวิจัยเชิงพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพิจิตร

ผลการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านจากบุคลากรในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องที่วิจัยกับชุมชนที่ร่วมดำเนินงานวิจัย ทำให้ได้นำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชาวบ้านที่มีความรู้ในเรื่องที่ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรในท้องถิ่น ทำให้ประชากรในท้องถิ่นสามารถรวมกลุ่มจัดระเบียบบริหารจัดการประชุม สัมมนา จัดอภิปรายเวทีชาวบ้านเพื่อบริหารประชาคมในองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละตำบลของตนเอง คือ ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง และองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการระดมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และการบริหารจัดการทางด้านทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เศรษฐกิจสุปรังได้ดังนี้ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแหลมรัง อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ชุมชนมีอาชีพหลักคือ การทำเกษตรกรรม จากการประชุมทำประชาคมร่วมกันกับกลุ่มชุมชนต้องการให้ทำเกี่ยวกับความรู้ทางด้านที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของชุมชน ที่ประชุมได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านได้วิทยากรท้องถิ่นและหมอดินของกลุ่มดำเนินการเรียนรู้ร่วมกันกับคณะผู้วิจัย โดยเฉพาะวิทยากรร่วมกับคณะผู้ดำเนินงานของกลุ่มและผู้วิจัยได้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรม คือ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยหมักชีวภาพ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับพืชสวนไร่นาที่ผลิตจากผักและผลไม้ที่เหลือใช้ในท้องถิ่น และทดลองได้ผลเป็นที่น่าพอใจ จึงนำมาอบรม ปฏิบัติการทำใช้ และการติดตามผลการใช้ในแต่ละกลุ่ม โดยสรุปผลการดำเนินการและได้สูตรของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดของกลุ่มเพื่อใช้ในชุมชน

2.2.1 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

อาชีพหลักของชุมชน คือ เกษตรกรรม ชุมชนประสบปัญหาเรื่องน้ำมันที่ใช้ในเครื่องยนต์เกี่ยวกับการเกษตร ประกอบกับน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาแพง และชุมชนไม่สะดวกในการหาซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อใช้ทางการเกษตรดังกล่าวแล้ว การผลิตพลังงานทดแทนไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้วของชาวบ้าน และการหีบน้ำมันไบโอดีเซลเมล็ดสบู่ดำจากต้นสบู่ดำที่มีมากในท้องถิ่น จึงเป็นทางเลือกที่ประชาชนในหมู่บ้านเลือกในการดำเนินการดังกล่าวแล้ว ผลจากการดำเนินงานเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนและผู้ร่วมดำเนินงาน ทำให้ได้กรรมวิธีที่เหมาะสมในกระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว เครื่องมือในการผลิตและแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นต้นแบบแก่ชุมชนอื่นๆ ได้

ส่วนการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงจากการหีบเมล็ดสบู่ดำจากต้นสบู่ดำนั้น ชุมชนได้ปลูกสบู่ดำโดยได้พันธุ์เมล็ดจากที่ปลูกไว้ในพื้นที่ของโรงเรียนห้วยยาวพิทยาคม ปลูกเพิ่มเติมจากที่มีปลูกตามหัวไร่ปลายนาของเกษตรกร กลุ่มชุมชนได้ต้นแบบเครื่องจักรการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากเมล็ดสบู่ดำ กรรมวิธีการปลูกดูแลต้นสบู่ดำ กระบวนการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากเมล็ดสบู่ดำ

แนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนในเรื่อง การบริหารจัดการเกี่ยวกับการผลิตน้ำมันทดแทนสบู่ดำ คือ รวมกลุ่มจัดตั้งสหกรณ์หรือสร้างเครือข่ายของผู้ผลิตน้ำมันไบโอดีเซล ดำเนินการจัดหาทุนในการดำเนินการและหมุนเวียนการสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนมาใช้ น้ำมันสบู่ดำ น้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว เช่น ไม่คิดค่าหีบน้ำมันโดยนำเมล็ดสบู่ดำหรือน้ำมันพืชที่ใช้แล้วมาแลกกับน้ำมันไบโอดีเซลที่ผลิตได้ ซึ่งมี การควบคุมบริหารจัดการโดยคณะกรรมการ ซึ่งเลือกโดยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ดำเนินการ

3. ผลการวิจัยเชิงผลผลิต

3.1 ผลการวิจัยเชิงผลผลิตขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิษณุโลกได้ผลดังนี้

- 1) ได้องค์ความรู้ทางด้านการจัดการเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะและองค์ความรู้เชิงความรู้จากการปฏิบัติ และมีแหล่งเรียนรู้ที่ถาวร เป็นที่ทำกิจกรรมของชุมชนและดำเนินงานต่อไป
- 2) ได้องค์ความรู้ทางด้านการจัดการเกี่ยวกับทางด้านเกษตรกรรมและองค์ความรู้เชิงการผลิตและได้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยตั้งศูนย์ก่อสร้างถาวรเป็นที่ทำกิจกรรมของชุมชนและดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพน้ำ สารป้องกันแมลงศัตรูพืช สารไล่แมลง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ได้องค์ความรู้ทางด้านการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและการป้องกันการพังทลายของดินและรู้ประโยชน์ของหญ้าแฝก และองค์ความรู้เชิงความรู้จากการปฏิบัติ และมีแหล่งเรียนรู้ที่ถาวร เป็นที่ทำกิจกรรมของชุมชนและดำเนินงานต่อไป
- 4) เกิดศูนย์การเรียนรู้และต้นแบบแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ และจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

3.2 ผลการวิจัยเชิงผลผลิตขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิจิตรได้ผลดังนี้

- 1) ได้องค์ความรู้ทางด้านการจัดการเกี่ยวกับทางด้านเกษตรกรรมและองค์ความรู้เชิงการผลิตและได้ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยตั้งศูนย์ก่อสร้างถาวรเป็นที่ทำกิจกรรมของชุมชนและ ดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพน้ำ ฮอร์โมนบำรุงพืช ฮอร์โมนเขียว สารป้องกันเชื้อรา สารป้องกันแมลงศัตรูพืช สารไล่แมลง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้กรอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ได้ต้นแบบของเครื่องอุปกรณ์การผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว และต้นแบบของเครื่องหีบน้ำมันไบโอดีเซลจากเมล็ดสบู่ดำจากต้นสบู่ดำที่ปลูกในชุมชน เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิงจากฟอสซิล (Fossil) ที่ใช้อยู่ในขณะนี้ และยังได้องค์ความรู้ทางด้านการกระบวนการผลิตและวิธีการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว และจากเมล็ดสบู่ดำจากต้นสบู่ดำ
- 3) เกิดศูนย์การเรียนรู้และต้นแบบแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ในเขตจังหวัดพิจิตร และจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

4. ผลการวิจัยของจังหวัดเพชรบูรณ์

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 380 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.50 ส่วนชายคิดเป็นร้อยละ 44.50 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.55 รองลงมาอายุ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.91 รองลงมาอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 16.77 รองลงมาอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.84 รองลงมาอายุ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.77 และอายุน้อยกว่า - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.16 พบว่าแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 52.26 รองลงมาไม่ได้เรียน คิดเป็นร้อยละ 26.77 รองลงมาอยู่ในระดับอนุบาล (ปวส.) คิดเป็นร้อยละ 9.03 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 4.52 รองลงมาอยู่ที่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.87 รองลงมาอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 2.90 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.65 ตามลำดับ เห็นได้ว่าประชากรส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามจะมีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ที่ระดับประถมศึกษา เนื่องจากว่าประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีการประกาศการศึกษาในภาคบังคับว่าให้มีการศึกษาอย่างต่ำในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 50.32 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 19.35 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 12.91 รองลงมาคือ

อาชีพอื่น ๆ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะระบุว่าอยู่บ้านเฉย ๆ คิดเป็นร้อยละ 6.77 รองลงมาคืออาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.52 ส่วนอาชีพลูกจ้าง/พนักงาน และเกษียณ/บำนาญ มีอัตราส่วนร้อยละที่เท่ากันคือ 1.61 และในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 310 คน ไม่พบผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า มีความเข้าใจอยู่ในระดับดีพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรน้ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.1 รองลงมาคือปัญหาสารเคมีตกค้างในสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาคือ ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 12.26 ปัญหาขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 11.29 ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า คิดเป็นร้อยละ 5.81 และปัญหาการกัดหน้าดินไปขาย คิดเป็นร้อยละ 3.54 ตามลำดับ

โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารสิ่งแวดล้อมพบว่ามีส่วนร่วมในระดับดี แต่ยังมีบางหัวข้อที่ยังมีระดับการมีส่วนร่วมที่ไม่ค่อยดีจนถึงระดับปานกลางเช่นการแสดงออกความคิดเห็นในการจัดการปัญหาและพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังมีการใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืชและมีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างกว้างขวาง ในเรื่องการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียและการเสียค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียในครัวเรือน ยังมีระดับความคิดเห็นในระดับที่ไม่ดีนักจากการสำรวจ ศึกษาเก็บข้อมูลและสร้างความเข้าใจในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าระดับความเข้าใจของประชาชนในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเข้าใจในระดับที่ดี ประชาชนในพื้นที่เมื่อได้มีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้แล้วก็มี การคืนธรรมชาติสู่ธรรมชาติเช่นกัน เช่น เมื่อตัดต้นไม้ก็มีการปลูกต้นไม้ทดแทน มีการนำสิ่งของที่ใช้แล้วและยังใช้ประโยชน์ได้อีกนำมาใช้ใหม่หรือดัดแปลงให้ใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ มีการใช้วัสดุธรรมชาติที่เหลือใช้มาใช้ในการลดต้นทุนการผลิต และผู้ศึกษาได้มีโอกาสศึกษาการรวมตัวกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร โดยกลุ่มที่ทำการศึกษาดังนี้ 1. กลุ่มแม่บ้านตัดเย็บเสื้อผ้า 2. กลุ่มเพาะเห็ดฟาง และ 3. กลุ่มเกษตรกรหมอดิน

จากการศึกษาเป็นแบบการสัมภาษณ์โดยอ้างอิงจากแบบสอบถามและใช้วิธีสนทนากลุ่ม (focus group) พบว่า กลุ่มชาวบ้านหรือกลุ่มเกษตรกร เหล่านี้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับวิธีการดำเนินงานของกลุ่มนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

สรุปและข้อเสนอแนะ

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในระดับบุคคล ชุมชน หมู่บ้าน องค์การบริหารระดับตำบล และภาครัฐในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว ทำให้ครอบครัวพึ่งพาตนเองได้ เป็นผู้รู้ และมีการพัฒนาตนเอง มีการแข่งขันภายในชุมชนและสังคมรอบข้างและการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ส่วนความพึงพอใจระดับชุมชนทำให้คนในชุมชน หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรวมกลุ่มกันเพื่อบริหารจัดการทำกิจกรรมร่วมกัน รวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันภายในชุมชนและนอกชุมชนทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้เพื่อสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้รู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดและรอบคอบ เพื่อฟื้นฟูพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน และรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อมโดยพัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้แล้วในปัจจุบัน ปัญหาสิ่งแวดล้อม มลพิษทางด้านต่างๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการใช้ปุ๋ย เคมี การใช้ยาฆ่าแมลงจากการทำการเกษตรกรรม การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยใช้กรอบ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ปัญหาที่ว่าได้ผลเป็นที่พอใจของชุมชนที่ร่วมงานวิจัย ซึ่งหน่วยงานชุมชนอื่นๆ จังหวัดอื่นๆ ที่ประชากรมีอาชีพเกษตรกรรมควรจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการต่อไปทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลยาจันทร์อรุณ และคณะ. (2551). **การวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการความปลอดภัยด้านอาหารท้องถิ่นในประเทศไทย : กรณีศึกษาการจัดการความปลอดภัยของอาหารประเภทกล้วยตากในจังหวัดพิษณุโลก**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เกษมวัฒน์ชัย. (2551). **เส้นทางสู่ความพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : เซ็นจูรี จำกัด.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2542). **กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงนำสู่ความสุขของชีวิตอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุรเกียรติ์เสถียรไทย. (2542). **ทฤษฎีใหม่ในหลวง : ชีวิตที่พอเพียง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน.
- เสรีพงศ์พิศ. (2534). **วัฒนธรรมกับการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : cursaladpruaw.
- เสนห์จามริก. (2542). **สิทธิมนุษยชน : เกณฑ์คุณค่าและแนวความคิด**. นครปฐม : สำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษาและการพัฒนาสังคม.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2546). **เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับการวิเคราะห์ความหมายของนักเศรษฐศาสตร์**. คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเศรษฐศาสตร์.
- อำพนกิตติอำพน. (2554). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : เพชรรุ่งการพิมพ์.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.J. (1981). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation**. Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.